Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De institutis coenobiorum

Cassianus, Johannes

[Basel], nach Sept. 1485

Liber tertius de canonico diurnarum orationum et psalmorum modo

urn:nbn:de:bsz:31-306702

Visual Library

ſuſpenſus· nullus cum eo prorſus oran-
di habet licentiam· anteq̄ȝ ſubmiſſa in
terram penitentia· reconciliatio eius et
admiſſi venia coram fratribus cunctis
publice fuerit ab abbate conceſſa. Ob h̄
nanq̄ȝ tali obſeruātia ſemetipſos ab ora-
tionis eius conſortio ſegregant atq̄ȝ ſe
cernunt· quod credunt eum qui ab ora-
tione ſuſpenditur· ſcd̄m apoſtoli ſenten-
tiam tradi ſathane· ⁊ ſi quis orationi
eius an̄q̄ȝ recipiat' a ſeniore· incōſidera-
ta pietate permotus cōmunicare p̄ſum-
pſerit· complicē ſe damnationis ei⁹ effi-
ciat· tradens ſcȝ ſemetipſm volūtarie ſa-
thane. cui ille ꝓ ſui reatus emendatione
fuerat deputat⁹· in eo vel maxime ḡuius
crimē incurrēs. q̄d cū illo ſe vel confabu-
lationis vel orationis cōmunione miſcē-
do· maiorē illi generet inſolentie fomitē·
⁊ contumaciā delinquent̄ in peius enu-
triat. Perniciosum nāq̄ȝ ſolatiū tribu-
ens· cor eius magis ac magis faciet indu-
rari· nec humiliari eum ſinet ob q̄d fue-
rat ſegregatus· ⁊ per h̄ vel increpationē
ſenioris nō magnipendere· vel diſſimu-
lanter de ſatiſfactione ⁊ venia cogitare.

Quis qui ad orationem fratres exuſcitat hora ſolita debeat eos commonere. Cap. xvij.

I i ſ autē cui religioſi cōuent⁹ cō-
monitio· vl' ſinaxeos cura com-
mittit'· non paſſim vt libitū eſt·
nec pro vt nocte fuerit ej pergefact⁹· aut
opportunitas eum ſomni proprij ſeu in-
ſomnij coartat· fratres etiam ad quoti-
dianas vigilias exuſcitare p̄ſumit. Sed
q̄uis eum cōſuetudo diurna hora ſoli-
ta euigilare compellat· tamē ſollicite fre-
quenterq̄ȝ ſtellarum curſu preſtitutum
congregationis tempus explorans· ad
orationum eos inuitat officiū· ne ī vtro-
q̄ȝ inueniat' incaut⁹· ſi vel oppreſſ⁹ ſom-
no ſtatutā noctis tranſgrediat' horam.
vel eandem dormiturus atq̄ȝ feſtin⁹ ad
ſomnū anticipet. ⁊ non tam officio ſpiri-
tali vel quieti omniū deſeruiſſe· quā re-
quieti ſue ſatiſfeciſſe credatur.

Quia veſpera ſabbati vſq̄ȝ ad veſperam diei dn̄ice genua nō flectantur. Cap. xviij.

H h Oc q̄ȝ noſſe debem⁹ a veſpera
ſabbati que luceſcit in diem do-
minicū· vſq̄ȝ in veſperā ſequen-
tem apud egyptios genua non curuari·
ſed nec totis quidem quīquageſime die-
bus· nec cuſtodiri in eis ieiuniorū regu-
lam. Quarū rerū ratio ſuo loco in colla-
tionibus ſeniorū cum dn̄s iuſſerit exponet'.
Nūc ꝓpoſitum eſt nobis cauſas tm̄ mō
breui narratione ꝑcurrere· ne ſtatutum
modū volumen excedēs· aut faſtidio le-
gentē oneret aut laborare faciat

Explicit de canonico nocturnarū orationum et pſalmorū modo liber ſecundus

Incipiūt capitula libri tertij de canonico diurnarū orationum et pſalmorū modo

Capi. primū
P Roemium.

ij Qr apud egyptios ſine horarum diſcretione ꝑ totā diem cum operis adiectione et orationibus iugiter inſiſtat' et pſalmis

iij Qr per omnem orientē ſolennitas tertie ſexte vel none trinis tātū pſalmis ⁊ orationibus finiat'· ⁊ cur ſpecialius iſtis horis hec ſpiritalia ſint officia deputanda.

iiij Qr matutina ſolennitas non antiqua traditione ſtatuta ſit. ſȝ noſtro tēpore pro cauſa ſit adinuenta.

v Qr poſt matutīas orationes ad ſomnum reuerti non oporteat.

vi Qr nihil ſit a ſenioribus immutatum de antiquo ordine pſalmorum cum matutina ſtatueretur ſolennitas.

vij Qr ei qui ad diurnã orationẽ an-
teq̃ȝ primus finiatur pſalmus
non occurrerit· oratoriũ introi-
re non liceat· in nocturnis autẽ
vſq̃ȝ ad finem ſecũdi pſalmi ve-
niabilis mora ſit.
viij Vigilie q̃ a veſpa illuceſcẽte ſab-
bato celebrant. quẽ tp̃is modũ
teneãt vel quo ordine celebrẽt.
ix Quare illuſcente die ſabbati vi-
gilie ſtatute ſint· ⁊ quare p̄ oẽm
orientẽ abſolutio ieiunij in die
ſabbato preſumatur.
x Vnd̃ factũ ſit vt in vrbe die ſab-
bato ieiunetur
xi In quo dñice diei ſolennitas ab
aliorum dierũ cõſuetudine di-
uerſa teneatur
xij Quib⁹ dieb⁹ cuȝ cena fratrib⁹ ex-
hibet̃ accedentib⁹ ad refectiõeȝ
pſalmus nõ dicat̃ ſicut fieri in
prandijs ſolet.
Expliciunt capitula.

Incipit liber tertius de canoni-
co diurnarũ orationum et pſal-
morum modo. Cap̃. primũ.

DE nocturno orationuȝ ⁊ pſal-
morũ mõ qui nam p̄
egyptum habeat̃· do-
nante deo q̃ntum te-
nuitas ingenij nr̃i p̄
ualuit arbitror expeditũ· nũc de ſolenni-
tate tertie ſexte noneq̃ȝ ſ̃m regulam mo-
naſteriorum paleſtine vel meſopotamie no-
bis eſt differendũ· vt p̃fati ſum⁹ in prolo-
go· pfectionẽ egyptiorum· ⁊ imitabilẽ diſci-
pline rigorẽ horũ inſtitutis moderãtes.

Qr apud egyptios ſine horarũ
diſcretiõe p̄ totam diem cũ ope-
ris adiectiõe et orationibus iu-
giter inſiſtatur et pſalmis. C. ij.

APud illos eteni ħ officia que
dño ſoluere p̄ diſtinctiones ho-
rarum ⁊ tempoꝝ interualla cuȝ
ammonitione cõpulſoris adigim̃· p̄ to-
tum diei ſpaciũ iugit̃ cũ operꝭ adiectiõe
ſpõtanee celebrãt̃ Ita nanq̃ȝ ab eis īceſ-
ſant̃ opatio manuũ p̄uati p̄ cellulas ex-
ercetur· vt pſalmorũ q̃ȝ vel ceterarũ ſcri-
pturarũ meditatio nunq̃ȝ penit⁹ omitta-
tur. Cui preces ⁊ orationes p̄ ſingl̃a mo-
menta miſcẽtes. in his officijs que nos
ſtatuto tp̃e celebramus· totũ diei tp̃s ab-
ſumunt. Qobrem exceptis veſptinis ho-
ris ac nocturnis congregationib⁹· nulla
apud eos p̄ diem publica ſolẽnitas abſ-
q̃ȝ die ſabbati vel dñica celebrat̃· in qui-
bus hora tertia ſacre cõmunionis obtẽ-
tu cõueniunt. Plus eñ eſt id qd̃ īceſſan-
ter offert̃· q̃ȝ quod p̄ tempoꝝ interualla p̄-
ſoluit̃. et gratius voluntariuȝ munus·
q̃ȝ functiones q̃ canonica cõpulſiõe red-
duntur· p̄ hoc q̃ȝ dauid glorioſ⁹ aliq̃d
exultante cũ dicit. Voluntarie ſacrifica-
bo tibi· ⁊ voluntaria oris mei beneplaci-
ta ſint tibi domine.

Qr per omnem orientem ſolen-
nitas tertie· ſexte· vel none· tri-
nis tm̃ pſalmis et orationibus
finiatur. et cur ſpecialius iſtis
horis hec ſpiritalia ſint officia
deputanda. Cap̃. iij.

ITaq̃ȝ in paleſtine vel meſopo-
tamie monaſterijs ac tot⁹ oriẽ-
tis· ſupradictarũ horaꝝ ſolẽni-
tates trinis pſalmis quotidie finiuntur·
vt et orationũ aſſiduitas ſtatutis tp̃ib⁹
deo offerat̃. ⁊ neceſſaria oꝑationis offi-
cia conſummatꝭ iuſto moderamĩe ſpiri-
talib⁹ obſequijs nullaten⁹ valeãt impe-
diri. His eñ trib⁹ tempoꝛib⁹ etiã danie-
lem ꝓphetã q̃tidie feneſtris apertꝭ ĩ cena-
culo p̄ces dño fudiſſe cognoſcim⁹. Nec
immerito ħ ſpeciali⁹ tempora religioſis
ſunt officijs deputata. In his ſiquideȝ
ꝓmiſſionũ pfectio· ⁊ ſumma nr̃e ſalutis
eſt adimpleta. Hora nanq̃ȝ tertia rep-
miſſus olim p̄ ꝓphetas ſpũſanct⁹ ſuper
apl̃os in orationuȝ officio cõſtitutos de-
ſcendiſſe p̄mit⁹ cõꝓbat̃. Nã cũ ꝓ elocu-
tione linguarũ q̃ ab eis infuſione ſpũſã-
cti profluebat· gens incredula iudeoruȝ

obſtupeſcēs parit' ⁊ irridens diceret eos
muſto repletos· ſtās petrus in medio eo
rum ait. Uiri iſrahelite ⁊ qui habitatis
hierl'm vniuerſi· h' vobis notū ſit· ⁊ auri
bus ꝑcipite v̄ba mea. Non enī ſic' vos
exiſtimatis hi ebrij ſunt· cū ſit hoꝛa diei
tertia· ſ; hoc eſt quod dictū eſt ꝑ ꝓphetā
iohel. Et erit in nouiſſimis diebus dicit
dn̄s· effundam de ſpū meo ſup oēm car-
nem· ⁊ ꝓphetabunt filij veſtri ⁊ filie vr̄e.
⁊ iuuenes veſtri viſiones videbunt· ⁊ ſe
nes veſtri ſomnia ſomniabūt. Et q̇dem
ſup ſeruos meos ⁊ ſuper ancillas meas
in dieb' illis effundam de ſpū meo et ꝓ-
phetabunt. Qu ̧ oīa hoꝛa tertia videm'
impleta· ſanctiq; ſpūs vaticinatū per ꝓ
phetas aduentū eodem tp̄e ſuper ap̄los
cōmeaſſe. Hoꝛa autē ſexta immaculata
hoſtia dn̄s noſter atq; ſaluatoꝛ oblatus
eſt patri· crucemq; ꝓ totius mundi ſalu
te cōſcendens· humani generis peccata
diluit· ⁊ expolians ṗncipat' ac ptātes
traduxit palam· vniūſoſq; nos obnox-
ios atq; conſtrictos inſolubil' cyrogꝛ̄phi
debito liberauit· tollens illud de medio
⁊ crucis ſue affigens trophęo. Eadem
q̊; petro hoꝛa in exceſſu mentis vocatio
gentiū omniū ꝑ ſubmiſſionē vaſis euan
gelici delati celitus· ⁊ purificatio om-
nigenum animantiū in eodem ꝯſiſten
tium· delata ad eum voce diuinitus re-
uelatur· dicente ei. Surge petre· occide
⁊ mādūca. Quod vas quattuoꝛ initijs
de celo ſummiſſum· nō aliud q̄; euange
lium deſignare manifeſte cognoſcit'. Li
cet enim quadriformi euangeliſtaꝝ nar-
ratione diſtinctū q̄ttuoꝛ videat' habere
ṗncipia· vnum tn̄ euangelij corpus eſt·
eiuſdē ſc; chriſti natiuitatē parit' ac vi-
tā ꝫ· miracula q̊; paſſionēq; cōplectēs.
Pulchre aūt nō ait linteum· ſed q̄ſi lin
teum. Linteū quippe moꝛtificatōnis in-
diciū eſt. Qm̄ igit' moꝛs dn̄icę paſſiōis
nō hūane nature lege· ſ; ꝓprie volūtat
ſubit' arbitrio· q̄ſi linteum dr̄. Moꝛtu'
enī ſm carnē· nō eſt ſm ſpūm moꝛtu'· q;
nec derelicta eſt aīa ei' in inferno· nec ca-
ro eius vidit coꝛruptionem. Et rurſus.
Nemo inq̇t tollit a me aīam meam· ſed
ego pono eā a meipo. Poteſtatē habeo
ponere eā· ⁊ ptātem iteꝝ hēo ſumere eā.
In h' itaq; euangelioꝝ vaſe celit' deſti-
nato. i. a ſpūſancto ꝯſcripto· oēs gētes
q̄ quondam ex legis obſeruantiā poſite
habebant' immūde. ꝑ credulitatem fidei
ꝯfluentes· vt ab ydoloꝝ cultu ſalubrit' i
molent'· atq; ad ſalutarē eſcam ꝓficiāt·
petro purificāte voce dn̄ica deferuntur.
Hoꝛa v̄o nona inferna penetrās· inextri
cabiles tartari tenebras choꝛuſcatione
ſui ſplendoꝛis extinxit· poꝛtaſq; eius ere-
as effringens. ac ſeras ferreas cōterens·
captiuitatem ſanctoꝛū que clauſa tene-
bꝛis immitis tenebat' inferni· ſalubꝛiter
captam ſecū trāſuexit ad celos. igneaq;
romphea ſummota antiquū incolā pa
radiſo pia confeſſione reſtituit. Eadem
q̊; hoꝛa coꝛnelius centurio in ꝑcib' ſoli
ta deuotione ꝑſiſtens· cōmemoratione;
oꝛationū ⁊ elemoſinarū ſuarū ante do-
minum factā angelo ſibi colloquēte co-
gnoſcit· pala; q; ei hoꝛa nona vocatiōis
gentium ſacramēta pandunt'· que Pe
tro in exceſſu mentis hoꝛa ſexta fuerāt re
uelata. Alio q̊; loco de eodem tempoꝛe ī
actibus ap̄loꝛum ita narratur. Petrus
aūt ⁊ iohannes aſcendebant in tēplū:
ad hoꝛam oꝛationis nonam. Quib' liq̇
do cōꝓbatur. nō immerito a ſanctis ⁊
apoſtolicis viris has hoꝛas religioſis ob
ſequijs ꝯſecratas· a nob' q̊; obſeruari ſi-
militer opoꝛtere· qui niſi velut lege qua
dam ſoluere hec pietatis officia ſaltem
ſtatutis tempoꝛib' adigamur· totū diei
ſpacium obliuione aut deſidia vel occu
pationibus īuoluti· abſq; oꝛationis in
terpellatione conſumimus. De veſperti
nis autē ſacrificijs quid dicendū eſt· q̄
iugiter offerri etiam in veteri teſtamen-
to lege moſayca ſanciuntur: Holocau-
ſta enim matutina ⁊ ſacrificia veſperti-
na cunctis diebus in templo licet figura
lib' hoſtijs etiā ex eo ꝓbare poſſum' īde
ſinenter oblata· quod a dauid canitur.

Dirigatur oratio mea ſicut incenſuʒ in
conſpectu tuo· eleuatio manuū mearuʒ
ſacrificiū veſpertinū. Quo in loco vel il-
lo q̄ʒ vero ſacrificio veſpertino ſacrati⁹
intelligi poteſt· quod vel veſpere a domi
no ſaluatore cenantibꝫ aplis tradit᷑· cū
initiaret eccleſie ſacroſācta myſteria · vl
q̄ ipē die poſtero ſacrificiū veſpertinum
in fine ſcʒ ſeculoꝝ eleuatione manuum
ſuaꝝ ꝓ ſalute totius mundi oblatus eſt
patri. Que extenſio manuū eius in pati
bulo · ſatis ꝓprie eleuatio nūcupat᷑. Om
nes enī nos in inferno iacentes eleuauit
ad celos. ſm ꝓmiſſionis eius ſententiaʒ
dicentis. Cū exaltatus fuero a terra· oīa
traham ad meipm. De matutina vo ſo
lennitate etiā illud nos inſtruit qd in ip
ſa quotidie decantari ſolet. Deus deus
meus ad te de luce vigilo· et In matuti-
nis meditabor in te. ⁊ Preueni in matu-
ritate ⁊ clamaui· Et rurſum. Preuene-
runt oculi mei ad te diluculo. vt medi-
rarer eloq̄a tua. In his q̄ʒ horis etiā ille
euāgelic⁹ paterfamilias oparios cōdux
it in vineam ſuā. Ita enī ⁊ ille pmo ma-
ne conduxiſſe deſcribit᷑. quod temp⁹ de-
ſignat matutinā noſtram ſolennitatem.
deinde tertia· inde ſexta · poſt hec nona·
ad extremū vndecima · in qua lucerna-
ris hora ſignatur .

¶ Q matutina ſolennitas nō antiqua traditione ſtatuta ſit. ſed noſtro tempore ꝓ cauſa ſit adinuenta. Cap. iiij.

SCiendū tamen hāc matutinaʒ
que nunc obſeruat᷑ in occidnis
vel maxime regionibus canoni
cam functionē noſtro tempore in noſtro
q̄ʒ monaſterio pmitus inſtitutā· vbi do
min⁹ noſter ieſus chriſtus natus ex vgi
ne humane infantie ſuſcipe incrementa
dignatus· noſtram q̄ʒ adhuc in religiōe
teneram ⁊ lactentem infantiam ſua gra-
tia confirmauit. Vſq̄ʒ ad illud enī tpus
hac ſolēnitate matutina· que expleta no-
cturnis pſalmis ⁊ orationibꝫ poſt modi
cum tempori interuallum ſolet in gallie
monaſterijs celebrari· cum quotidianis
vigilijs parit᷑ cōſummata· reliquas ho-
ras refectioni corporū deputatas a ma-
ioribꝫ noſtris inuenimus. Vex cum hac
abutentes indulgentia · negligentiores
quiq̄ʒ indutias ſomni lōgius ꝓtelarēt ·
quippe quos vel cellas ꝓgredi vl de ſu-
is ſtratis conſurgere ante horā tertiam
nulla cōuentus vllius neceſſitas inuita
ret· ⁊ cū operationis iactura tempore q̄ʒ
dici quo nonnullis oportebat officijs in
herere· ſoporis nimietate torperēt · in his
preſertim diebꝫ quibꝫ a veſpertinis hor
excubias vſq̄ʒ ad aurore viciniam cele-
brātibus naſcebat᷑ oneroſior laſſitudo·
quorūdam illic fratrū feruentium ſpiri-
tu quibꝫ hoc negligentie genus haud le
uiter diſpliceret· ad ſeniores querela de-
lata· decretum eſt ab eis diutino tracta-
tu ⁊ cōſultatione ſollicita· vt vſq̄ʒ ad ſo
lis ortum quo iam ſine offenſione vel le-
ctio parari· vel opus manuū poſſet aſſu-
mi. feſſis corporibꝫ refectione ꝯceſſa· inui
tati poſt hec religionis huius obſeruan
tia cūcti pariter e ſuis ſtratis conſurgerēt.
ac tribꝫ pſalmis ⁊ orationibꝫ celebratis.
ſm modū qui antiquitus in obſeruatio
ne tertie ſexte vel none trine confeſſionis
exemplo ſtatutus eſt· ⁊ ſomno deinceps fi
nem· ⁊ inicium operationi equali ſimul
moderamīe facerent. Qui typus licʒ ex
occaſione videat᷑ inuentus· ⁊ recēti me-
moria ꝓ cauſa quā diximus ſtatut⁹ ap-
pareat· tamē illū numeruʒ quē deſignat
beat⁹ dauid quāq̄ʒ ſpiritaleʒ q̄ʒ habeat
intellectum· ſm litteram manifeſtiſſime
ſupplet. Septies in die laudem dixi tibi
ſup iudicia iuſticie tue. Hac eī adiecta
ſolennitate· ſepties ſine dubio ſpiritales
hos conuentus in die facientes· ſepties
in ea laudes dn̄o dicere comprobamur.
Deniq̄ʒ cum hic idem typus de oriēte ꝓ
cedens hucuſq̄ʒ fuerit vtiliſſime ꝓpaga-
tus· in nonnullis nunc vſq̄ʒ ꝑ orientem
antiquiſſimis mōaſterijs que nequaq̄ʒ
vetuſtiſſimas regulas patrū violari pa
tiuntur minime videtur admiſſus

Qđ poſt matutinas orationes ad ſomnū reverti nō oporteat. Ca. v.

Novus ſolennitatis
ratio cur ſtatuta ſit vel invēta
in hac ꝓuincia · nonnulli igno
rātes · expletꝭ matutinalibꝫ hymnis iterū
revertunt ad ſomnum · in illam cauſam
nihilominus incidentes ob q̄ꝫ cōpeſcen
dam hec a ſeniorib; noſtris ſolēnitas in
ſtituta eſt. Jlla nanqꝫ hora eam cōſum
mare feſtinant · qua negligentiorib; mi
nuſqꝫ ſollicitis rurſum dormiēdi redda
tur occaſio. Qđ omnimodis fieri non
oportet ſicut in libello ſuꝑiori deſcriben
tes egyptiorꝫ ſynaxim plenꝰ expoſuimꝰ ·
ne purificationem noſtrā confeſſiōe ſup
plici et antelucanis orationib; acquiſi
tam · vel emergens quedam redundan
tia humorꝫ naturaliū polluat · vel illuſio
corrumpat inimici. vel certe intercedens
etiā puri ac ſimplicis ſomni refectio inter
rūpat ſpūs noſtri fervorē. ac tepefactos
ſomni torpore ꝑ totum diei ſpaciū mer
tes deinceps ignavoſqꝫ traducat. Qđ
egiptij ne incurrant equidem cuꝫ ſoleāt
certis tꝑib; etiā ante gallorꝫ cātū cōſur
gere · miſſa canonica celebrata vſqꝫ ad
lucem poſt hec vigilias extendūt · vt eos
ſuꝑveniens lux matutina in hoc fervore
ſpūs repiat conſtitutos · ac ꝑ totum diei
tꝑus ferventiores ſollicitioreſqꝫ cuſtodi
at · ꝓparatos eos ſuſcipiens ad ꝯflictuꝫ
et contra diurnam diaboli colluctatiōꝫ
nocturnarū exercitio vigiliaruꝫ ac ſpiri
tali meditatione firmatos

Qđ nihil ſit a ſenioribus immutatum de antiquo ordine pſalmorum cum matutina ſtatueretur ſolennitas. Cap. vi.

Illud q̄ꝫ noſſe debemꝰ nichil a
ſeniorib; noſtris qui hanc ean
dem matutinam ſolennitatem
addi debere cenſuerūt · de antiqua pſal
morum ꝯſuetudine immutatū. ſꝫ eodeꝫ
ordine miſſam quo prius in nocturnis
ꝯventib; ꝑpetuo celebratā · Eteni hym
nos quos in hac regione ad matutinaꝫ
exceꝑere ſolennitatē · in fine nocturnarū
vigiliarū quas poſt gallorꝫ cantum an̄
aurorā finire ſolent ſimiliter hodieqꝫ de
cantant · id ē centeſimū quadrageſimū
octavū pſalmum · cuius initiū eſt · Lau
date dn̄m de celis · ⁊ reliquos qui ſequū
tur · q̄nquageſimum vero pſalmū ⁊ ſexa
geſimum ſcđm ⁊ octogeſimum nonum
huic novelle ſolennitati novimus fuiſſe
deputatos. Deniqꝫ ꝑ italiā hodieqꝫ cō
ſummatis matutinalib; hymnis quīq̄
geſimus pſalmus in vniūſis eccleſijs ca
nitur · qđ nō aliūde quam exinde tractū
eſſe nō dubito

Qđ ei qui ad diurnā orationeꝫ anteq̄ꝫ primus finiatur pſalmꝰ nō occurrerit · oratoriū introire nō liceat. in nocturnis aūt vſqꝫ ad finem ſecundi pſalmi veniabilis mora ſit. Cap. vij.

Is vero qui in tertia ſexta vl no
na ꝑuſqꝫ pſalmus ceptꝰ finiat
ad orationē non occurrerit · vl
terius oratoriū introire nō audet · nec ſe
metip̄m admiſcere pſallentib;. ſꝫ cōgre
gationis miſſam ſtans ꝓ forib; ꝓſtolat
donec egredientib; cunctis ſubmiſſa in
terram penitentia negligētie ſue vl tar
ditatis impetret veniam · ſciēs nequaq̄ꝫ
ſe poſſe deſidie ſue noxaꝫ aliter expiare ·
ſed ne in ea quidem que poſt tres horas
erit ſecutura ſolennitas admittendum ·
niſi ꝓ negligentia p̄nti confeſtim vera hu
militate ſubnixius ſatiſfacere feſtinave
rit. Jn nocturnis v̄o conventicul vſqꝫ
ad ſcđm pſalmū prebet tardāti dilatio ·
ita dumtaxat vt anteq̄ꝫ finito eodē pſal
mo fratres in oratione ꝓcumbāt · ſemet
ip̄m ꝯgregationi inſerere atqꝫ admiſce
re feſtinet · eideꝫ ꝓculdubio increpatiōi
ac penitentie quā prediximꝰ ſubijciēdus
ſi vltra preſtitutā dilationis horam vel
modicum tardaverit.

Uigilie que a veſpa illuceſcēte ſabbato celebrantur queꝫ tꝑis modum teneāt vel quo ordine celebrentur. Cap. viij.

Sane vigilias que ſingulis heb
domadibus a veſpera illuſcen
te ſabbato celebrantur· idcirco
ſeniores hyemali tempe quo noctes ſũt
longiores vſqꝫ ad quartũ gallorũ can-
tum ꝑ monaſteria moderant᷑· vt poſt ex-
cubias totius noctis reliquis duabꝫ fer
me horis reficiẽtes corpora ſua· nequaqꝫ
ꝑ totum diei ſpaciũ ſomni torpore mar-
ceſcant· requie breuis huius temporis ꝓ
totius noctis refectione cõtenti. Quod
nos qꝫ cum omni obſeruatione cuſtodi
re cõuenit· vt ſcꝫ contenti ſomno qui no
bis poſt vigiliarũ miſſam vſqꝫ ad lucis
indulgetur aduẽtum id eſt vſqꝫ ad ma
tutinos pſalmos· totũ deinceps diem in
opere ac neceſſarijs ducamus officijs· ne
ſomnũ quem nocti ſubtraximus reſume
re ꝑ diem vigiliarũ laſſitudine ⁊ inani-
tate compulſi· non tam requiem corpori
ſubtraxiſſe· quã quietis tẽpus ⁊ refectio-
nem nocturnam cõmutaſſe videamur.
Nullatenus enim poteſt fragil' caro ita
totius noctis quiete fraudari vt per cõ-
ſequentẽ diem ſine dormitatione mẽtis
animiqꝫ torpore inconcuſſam poſſit hua
re vigilãtiã· Que impedietur ex hoc po
tius qꝫ iuuabitur· niſi poſt vigiliarum
miſſam ſomni quantulumcũqꝫ guſtaue
rit· Et idcirco ſaltim vnius hore ſopor
quemadmodum diximus ante lucis ad
uetũ ſi fuerit impartitus· lucrabim̃ om-
nes vigiliarum horas quas tota nocte ĩ
oratione conſumpſimus· impartientes
nature quod ſuum eſt· nec habentes ne-
ceſſitatem reſumẽdi ꝑ diem quod nocti
ſubtraximus. Totum enim carni huic
ꝓculdubio reddet. quiſquis ei nõ ratio
nabiliter partem ſubtrahere· ſed totum
temptauerit denegare· ⁊ vt verꝰ dixerĩ·
nõ ſuperflua ſed neceſſaria voluerit am
putare. Propter quod maiore fenore ne
ceſſe eſt vigilias cõpenſari· ſi fuerit vſqꝫ
ad lucem inconſiderata atqꝫ irrationa-
bili nimietate ꝓtracte· Ideoqꝫ eas trip-
titis diſtinguũt officijs· vt labor hac di-
uerſitate diuiſus· delectatione quadam
defectionem corporis releuet. Nam cũ
ſtantes antiphona tria cõcinuerint. hu
mi poſt hec vel ſedilibus humillimis in-
ſidentes· tres pſalmos vno modulante
reſpondent. qui tamen ſinguli a ſingu-
lis fratribꝫ viciſſim ſuccedẽtibꝫ ſibi ꝓbẽ-
tur· atqꝫ his ſub eadem quiete reſidenti
bus ternas adijciunt lectiones. Itaqꝫ
fit vt corporeum minuentes laborẽ vigi-
lias ſuas maiore intentione mentis exer
ceant

¶ Quare illuſcente die ſabbati vigilie ſtatute ſint ⁊ quare ꝑ omnem orietem abſolutio ieiunij in die ſabbato ꝓſumatur. L.ix.

Quas a tempore predicationis
apoſtolice quo religio ac fides
chriſtiana fundata eſt per vni-
uerſum orientẽ. idcirco ſtatutum eſt il-
luceſcẽte ſabbato debere celebrari· qꝛ do-
mino ⁊ ſaluatore noſtro ſexta ſabbati cru
cifixo· diſcipuli adhuc recẽti eius paſſio
ne perculſi· peruigiles tota nocte manſe-
runt· nullatenus quietis ſomnum ocul'
ſuis indulgẽtes. Quobrem ex illo tempo-
re huic nocti deputata vigiliarum ſolẽ-
nitas vſqꝫ in hodiernum diem per vni-
uerſum orientem ſimiliter obſeruatur.
Ideoqꝫ ⁊ abſolutio ieiunij poſt vigilia-
rum laborem· totidem apoſtolicꝭ viris in
die ſabbati ſtatuta· nõ immerito preſu
mitur ꝑ vniuerſas orientis eccleſias· ſm
illam quoqꝫ eccleſiaſtes ſentẽtiã· que li
cet habeat ⁊ alium miſticũ ſenſum· tamẽ
ab hoc quoqꝫ non abhorret. quo vtriqꝫ
diei. i. hebdomadi parit' ⁊ ogdoadi eam
dem partem ſolennitatis impartire pre-
cipimur· ita dicentis. Da partem his ſe
ptem· ⁊ quidem his octo. Non enim ad
cõmunionem feſtiuitatis iudaice abſo-
lutio iſta ieiunij reputanda eſt. his pſer-
tim qui omni iudaica ſupſtitione alieni
monſtrantur· ſed ad refectionem quã di
ximus laſſi corporis ꝑtinere· quod per to
tas anni ſeptimanas iugiter quinis die
bus ieiunans. niſi duobus ſaltem inter
poſitis refocillatũ fuerit· facile laſſeſcit

ac deficit.

Quõ factuʒ ſit vt in vrbe die ſabbato ieiunetur. Cap. x.

Cuius moderaminis cauſam nonnulli in quibuſdam occidentalibus ciuitatibus ignorantes · ⁊ maxime in vrbe · idcirco putãt abſolutionem ſabbati minime debere pſumi · quia apoſtolum Petrum in eodem die contra ſymonem cõflictaturum aſſerunt ieiunaſſe. Ex quo magis apparet hoc eum non cõſuetudine canonica feciſſe · ſed preſentis potius neceſſitate conflictus. Siquidem ⁊ ibi ꝓ hac eadem re non generale ſed ſpeciale videtur petrus diſcipulis ſuis ieiunium indixiſſe. Quod vtiqꝫ non feciſſet ſi ſciſſet illud canonica cõſuetudine ſolere ſeruari. idem proculdubio etiam dñico die paratus indicere ſi certaminis ipſius in eum compegiſſet occaſio · nec tamen ex hoc ſtatim canonica fuiſſʒ ieiunii regula ꝓmulganda. quod non generalis obſeruatio ſtatuerat · ſed vt ſemel fieret ratio neceſſitatis extorſerat.

In quo dominice diei ſolennitas ab aliorum dierum conſuetudine diuerſa teneatur. Ca. xi.

Verum ne hoc quidem ignorandum · die dñico vnam tantummodo miſſam ante prandium celebrari. in qua pſalmorum atqꝫ orationum ſeu lectionũ ꝓ ipſius collecte vł cõmunionis dominice reuerẽtia ſolennius aliquid ac ꝓpenſius impendentes · in ipſa tertiam ſextamqꝫ pariter conſummatam reputant. Itaqꝫ fit vt de orationuʒ obſequiis nihil imminuatur adiectiõe ſcʒ lectionum. ⁊ nihilominus differentia q̃dam vel remiſſio videatur fratribus indulgeri ꝓ reuerentia dñice reſurrectionis pre cetero tempore · que ⁊ totius ſeptimane videatur obſeruantiã relaxare · et pro hac ipſa que intermiſcetur quadaʒ differentia eundem diem velut feſtiuũ prouocet rurſum ſolennius expectari · minusqꝫ faciat hebdomadis venture ieiunia huius expectatione ſentiri. Semper enim equanimius quelibet fatigatio ſuſtinetur. ⁊ ſine faſtidio labor impenditur · ſi interiecta ei viciſſitudo quedã vel operis immutatio qualiſcunqꝫ ſuccedat.

Quibus diebus cum cena fratribus exhibetur · accedentibus ad refectionem pſalmus nõ dicatur ſicut fieri in prandiis ſolet. Cap. xii.

Denique etiam in ipſis diebus · id eſt ſabbato vel dominica ſeu feriatis temporibus quibus pariter prandium ⁊ cena ſolet fratribus exhiberi · pſalmus ad veſperam non dicitur · id eſt nec cum accedunt ad cenaʒ · nec cũ ab ea conſurgũt · vt ſolet fieri in ſolennibus prandiis · vel canonica ieiuniorũ refectione · quam et precedere conſuetudinarii pſalmi ſolent ⁊ ſubſequi. ſed tãtummodo ſimplici oratione facta accedunt ad cenam · eamqꝫ rurſum conſurgentes ab ipſa ſola oratione concludunt · quod ſcʒ extraordinaria ſit inter monachos iſta refectio · nec omnes ad eam conuenire cogantur. niſi aut peregrini qui ſuperuenerit fratres · aut hi quos infirmitas corporis aut ꝓpria inuitat voluntas

Explicit de canonico diurnarum orationum ⁊ pſalmorum modo liber tertius

Incipiunt capitula libri quarti de inſtitutis renunciantium.

Cap. primũ

Proemium.

ii Qua ratione vſqꝫ ad vltimam ſenectutem apud eos in cenobiis perſeuerent

iii Quo examine probetur qui in cenobio ſuſcipiendus eſt.